

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13.02.1978, sp. zn. 11 To 1/78, ECLI:CZ:NS:1978:11.TO.1.1978.1

Číslo: 18/1979

Právní věta: Jde o překročení mezí nutné obrany, jestliže se pachatel zpočátku brání způsobem přiměřeným povaze a nebezpečnosti útoku směřujícímu proti zájmům chráněným trestním zákonem, ale po skončení útoku sám přejde do útoku s úmyslem vypořádat se s útočníkem, od něhož již nehrozí nebezpečí. Za následek způsobený v této fázi jednání je pachatel trestně odpovědný a nemůže se dovolávat, že jednal v nutné obraně ve smyslu § 13 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 13.02.1978

Spisová značka: 11 To 1/78

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Nutná obrana

Předpisy: 140/1961 Sb. § 13

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 18/1979 sb. rozh.

Jde o překročení mezí nutné obrany, jestliže se pachatel zpočátku brání způsobem přiměřeným povaze a nebezpečnosti útoku směřujícímu proti zájmům chráněným trestním zákonem, ale po skončení útoku sám přejde do útoku s úmyslem vypořádat se s útočníkem, od něhož již nehrozí nebezpečí. Za následek způsobený v této fázi jednání je pachatel trestně odpovědný a nemůže se dovolávat, že jednal v nutné obraně ve smyslu § 13 tr. zák.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. 2. 1978 sp. zn. [11 To 1/78.](#))

Nejvyšší soud ČSR zamítl podle § 256 tr. ř. odvolání obžalovaného V. CH. proti rozsudku městského soudu v Praze ze dne 2. listopadu 1977 sp. zn. 2 T 6/77.

Z odůvodnění:

Rozsudkem městského soudu v Praze ze dne 2. listopadu 1977 sp. zn. 2 T 6/77 byl obžalovaný V. CH. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1, 2 tr. zák. proto, že dne 13. 9. 1976 v době kolem 18.00 hod. v Praze 9-Kyjích, Sklenská ulice, po předchozí hádce a vzájemném

fyzickém napadání bodl nožem do prsou J. F., čímž způsobil zranění, které mělo krátce nato za následek smrt J. F. Za to byl odsouzen podle § 222 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání pěti roků, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 2, písm. a) tr. zák. do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 72 odst. 2 písm. a) tr. zák. bylo obžalovanému uloženo ochranné ústavní psychiatrické léčení.

Obžalovaný V. CH. podal proti uvedenému rozsudku odvolání proti výroku o vině i trestu.

Obžalovaný V. CH. v odvolání především namítá, že jeho jednání od samého počátku konfliktu až do jeho skončení nepřekročilo meze nutné obrany. Vytýká soudu prvního stupně, že neučinil správná a úplná zjištění, pokud posuzoval jeho jednání pouze v první fázi incidentu jako možnou obranu, v další fázi, kdy vytlačil H. F. a J. F. na ulici, již nutnou obranu neshledal proto, že útok střídal obranu jak u něho, tak u J. F. Obžalovaný se v této souvislosti dovolává svědecké výpovědi M. T a M. CH. a namítá, že odvracel trvajícím útokem J. F. vůči své osobě a že J. F. byl opatřen podstatně účinnější zbraní; navíc mu v útoku pomáhal H. F. Vytýká dále, že soud prvního stupně neučinil žádná zjištění ze skutečnosti, že již ve své výpovědi v přípravném řízení uvedl, že si během incidentu stačil všimnout, že H. F. jakoby oběma rukama otevíral zavírací nůž; rovněž svědkyně M. CH. se zmínila o tom, že viděla v ruku obžalovaného H. F. něco se zablesknout, co mohl být nůž. Poukazuje též na výpověď svědka ml. B. W., který uvedl, že H. F. nohou po zemi odkopával k němu zavírací kapesní nůž, který svědek potom předal S. F. Tím se snaží dovodit, že byl napaden H. F. nožem, že mu byly způsobeny dvě bodné nebo řezné rány na pravé paži; byl zhmožděn i na břicho a ramenou od železné tyče. Dále má za to, že nelze mít za prokázáno, že to byl on, kdo J. F. bodl do prsou a způsobil mu smrtelné zranění. Stěžuje si, že soud prvního stupně neuvěřil jeho obhajobě, že se na toto jednání nepamatuje a neví, kde nůž vzal a namítá, že pokud v přípravném řízení uvedl, že bodl J. F. nožem, že tak učinil jen na základě toho, co mu bylo vyšetřovatelem řečeno; bylo mu řečeno, že to udělal. Soud prvního stupně měl vycházet především z jeho výpovědi učiněné u hlavního líčení dne 3. 8. 1977. Dále vytýká soudu prvního stupně, že neposuzoval skutek z hlediska ustanovení § 225 tr. zák., když z provedených důkazů lze dojít k závěru, že mezi ním, obžalovaným H. F. a J. F. došlo ke rvačce. Poukazuje přitom na to, že již jednou byli s H. F. účastníky rvačky, která se projednávala u okresního soudu v Blansku a na to, že rvačku prokazují i slyšení svědci, zejména svědek J., který navíc potvrdil, že se jí zúčastnil aktivně i obžalovaný H. F., i když byl podnapilý.

Na podkladě tohoto odvolání přezkoumal Nejvyšší soud ČSR podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku i správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo, a dospěl k těmto závěrům:

Soud prvního stupně poukázal v odůvodnění napadeného rozsudku na obtížnost zjištění objektivní pravdy, pramenící především z kvality slyšených svědků, které rozdělil na tři skupiny, na příbuzné a na známé obžalovaných a na svědky, kteří nejsou na věci zainteresováni. Vysvětlil, kterým svědkům uvěřil a jaký význam pro rozhodnutí přikládá jejich výpovědím. Soud prvního stupně provedl navíc ohledání místa činu za tím účelem, aby si udělal vlastní představu o tom, za jakých místních i časových podmínek k případu došlo; získané poznatky potom správně konfrontoval s ostatními provedenými důkazy. V odůvodnění napadeného rozsudku odpovídajícímu ustanovení § 125 tr. ř. se zabýval všemi skutečnostmi důležitými pro rozhodnutí včetně skutečností a okolností vytýkaných v odvolání obžalovaného; dostatečně také vysvětlil, jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporovaly, existenci kterých skutečností pokládal za vyloučenou nebo pochybnou a jak se vypořádal s obhajobou obžalovaného.

Z odůvodnění napadeného rozsudku je dále patrné, že soud prvního stupně se pečlivě zabýval i rozpory ve výpovědích svědka J. S., učiněných v přípravném řízení a v řízení před soudem; vysvětlil také, proč neuvěřil té části jeho výpovědi u hlavního líčení, v níž tvrdil, že obžalovaný V. CH. házel kamení a šterk a že H. F. a poškozený J. F. se vůbec do dvorku nedostali, z jakých důvodů pokládá

tuto výpověď za nepravdivou a proč přihlížel pouze k výpovědi svědka z přípravného řízení.

Z porovnání výpovědí svědků J., T. a M. na věci nijak nezúčastněných, z jejichž výpovědí soud prvního stupně při svých zjištěních především vycházel, vyplývá, že tyto výpovědi jsou, pokud jde o počátek incidentu, shodné s výpovědí svědka S. z přípravného řízení a vzájemně se doplňují.

Pokud jde o první fázi případu, svědek S. v přípravném řízení opakovaně uvedl, že viděl, jak se dva muži perou, a to obžalovaný V. CH., který byl za plotem, a J. F., který stál na chodníku a měl v ruce železnou tyč asi 50 cm dlouhou, kterou tloukl do plotu. Viděl také, že po chvíli J. F. utíkal směrem ke křižovatce, kde ho obžalovaný V. CH. doběhl, a začali se spolu prát. Totéž shodně potvrdil i svědek J., který bydlí naproti domu obžalovaného V. CH. a hádku rovněž pozoroval. Tento svědek nejen v přípravném řízení, ale i u hlavního líčení tvrdil, že nejdříve došlo ke slovní hádce mezi Ch., H. F. a J. F. a že to byl J. F., který šel první pro železnou tyč, s kterou potom bouchal do branky; H. F. brankou lomcoval. Svědek potvrdil i to, že když obžalovaný V. CH. šel do garáže pro dřevěnou tyč, v mezidobí vnikli H. F. a J. F. až na dvorek domku, kde došlo k potyčce mezi obžalovaným V. CH. a J. F. Obžalovanému V. CH. se podařilo vytlačit je na ulici, kde rvačka pokračovala a nakonec se přenesla do míst, kam svědek už neviděl.

Pokud jde o počátek incidentu vypovídá shodně též svědek M. T., slyšený u hlavního líčení; výpověď svědka M., který byl slyšen u hlavního líčení a jehož výpověď soud prvního stupně podrobně nehodnotil, je rovněž shodná s výpověďmi zmíněných svědků.

K výpovědi svědka V. třeba uvést, že i tento svědek potvrzuje, že nejdříve došlo ke slovní hádce mezi CH. a F.; v dalším vylíčení sledu událostí se však jeho výpověď zcela rozchází s výpověďmi ostatních svědků, je v rozporu i se skutečnostmi zjištěnými při ohledání místa činu. Soud prvního stupně právem k této výpovědi nepřihlížel a hodnotil ji jako nevěrohodnou.

Skutková zjištění soudu prvního stupně včetně závěru, že to byl obžalovaný V. CH., který poškozeného J. F. bodl a způsobil mu zranění, které mělo za následek jeho smrt, odpovídají výsledkům provedeného dokazování. Soud prvního stupně provedl v odůvodnění napadeného rozsudku rozbor provedených důkazů prokazujících jednotlivé skutečnosti posuzovaného případu a hodnotil je nejen v jednotlivostech, ale i v jejich souhrnu, dospěl ke správnému závěru o vině obžalovaného.

K námitce obžalovaného V. CH. vytykající soudu prvního stupně, že posoudil jeho jednání jako obranu jen v první fázi incidentu, ačkoliv se po celou dobu od počátku do konce pouze bránil útoku J. F., takže jednal v nutné obraně, je třeba uvést, že v první fázi incidentu, kdy se H. F. a J. F. podařilo vniknout do dvorku, obžalovaný mohl mít skutečné obavy z jejich jednání a způsob jeho obrany lze v této situaci považovat za přiměřený. Ovšem ve chvíli, kdy se obžalovanému podařilo vytlačit H. F. a J. F. z dvorku na ulici a obžalovaný honil J. F., který se dal na útěk, lze jednání obžalovaného posoudit jako vypořádání se s poškozeným J. F. Jednání obžalovaného v této době již nebylo odůvodněno nutností obrany a proto je nelze považovat za nutnou obranu ve smyslu ustanovení § 13 tr. zák.

Dále se Nejvyšší soud ČR zabýval námitkami obžalovaného V. CH., že čin provedl ve stavu patického afektu a že proto není za něj trestně odpovědný. Tyto námitky rovněž neshledal důvodnými.